

ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאני שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל. טל: 03-9097022

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

פניני הלכה

קטן מצטרף לזימון

משנה (ברכות פ"ז מ"א) שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן וכי וקטנים אין מזמנין עליהו. ובגמרא (שם מח.) ולית הלכתא ככל הני שמעתתא אלא כי הא דאמר רב נחמן קטן היודע למי מברכין, מזמנין עליו. אביי ורבא הוו יתבי קמיה דרבה, אמר להו רבה, למי מברכין? אמרי ליה, לרחמנא. ורחמנא היכא יתיב? רבא אחוי לשמי טללא, אביי נפק לברא אחוי כלפי שמיא. וכ"פ הרי"ף וכן העלה הרמב"ם (הלכות ברכות פ"ה ה"ז) וז"ל: קטן היודע למי מברכין מזמנין עליו ואף על פי שהוא כבן שבע או כבן שמונה. ומצטרף בין למנין שלשה בין למנין עשרה לזמן עליו. וכ"פ השר"ע (או"ח סי' קצט סי"ח) וכן הוא מנהגינו כמבואר ביעץ חיים (ח"א עמ' קסט) ומובא זאת בשי"ע המקוצר (או"ח סי' לג הכ"ב) וז"ל: קטן, מנהגינו שמצטרף לזימון בשלושה, אם הוא יודע למי מברכין, מכשהוא כבן שבע או שמונה, כל חד לפום חורפיה. אבל פחות מבן שש, גם אם הוא יודע מעצמו (דהיינו בלא שילמדו אותו) למי מברכין, אין מזמנין עליו.

והכית בצור ויצאו ממנו מים (יז. ו)

כתב מהר"י גספאן משם הילקוט (בספרו 'מנחת יהודה' ח"ב עמ' רכד) למה כאן נצטוה משה להכות את הצור ואילו בפרשת 'חקתי' נצטוה לדבר אל הסלע? כתב המדרש: כשהנער קטן רבו מלקה אותו ומלמדו. כיון שהגדיל, בדיבור הוא מייסרו. כך אמר הקב"ה למשה, כשהיה הסלע קטן הכית אותו, אבל עכשיו (פרי חקת) ודברתם אל הסלע, שנה עליו פרק אחד והוא מוציא מים. כלומר בדיבור אחד של פיוס והוא מוציא מים.

ומתוך זה ניתן לפרש את מאמר החכם מכל האדם 'חוסך שבטו שונא בנו, ואוהבו שחרו מוסרי' (משלי יג. כד) התחיל ב'חוסך שבטו' היינו כשהוא קטן כשצריך יתנהג עמו בשבט, אך כשיגדיל 'ואוהבו שחרו מוסרי' בדברי מוסרי פיו.

וכבר דבר זה מפורש כולו בספרי הראשונים והאחרונים, והמופרסמים שבהם הם הרמב"ם והשי"ע ואכמ"ל במקורות חז"ל. ואם ישנה האדם מסדר זה להתחכם בטענות שונות, יזכור מה עלה בגורלו של משה רבינו שלא דיבר לסלע אלא היכחו. והאדם החכם יביט אל צור מחצבתו ולא ישמע ולא יאבה למשנים בעם שעליהם נאמר 'ענם שונים אל תתערב' (משלי כד. כא). וישים נגד עיניו הסבל הרב שהיה מנת חלקו של דוד המלך ע"ה מאבשלום ואדניה בניו שלא יסרם והיה רחמני עליהם כמובא במדרשי חז"ל. {יעוין מה שכתב בזה הרב דסלר זצ"ל ב'מכתב מאליהו' ח"ד עמ' 360 שהעמיק והאריך בנושא, ומה שהשיב הרב ולבה זצ"ל לשואליו בספר 'אוצרות של חינוך' ח"א עמ' תשע ועוד...}

ואבותינו הקדושים נע"ג הקפידו בענייני חינוך אלו מאוד, שכאשר גדלו בניהם לא שלחו ידיהם בם ומרוב שחינוכם עלה יפה, היה די במראה עיניהם וכבר מזה הבינו הבנים רצון אביהם, ולא ח"ו מתוך יראת העונש אלא יראת כבוד. וזאת שמעתי מזקנים רבים, ומי שגדל ביניהם יודע ומתאוה ומצטער על חכמה שאבדה. [לאפקי מאינשי דמפקי שם רע על דורות ישרים, שכביכול שלחו ידם בבניהם ושוחזי 'שיטת חינוכם', וראיה לדבר שלא שמענו מעולם שבתמן בן קם כנגד אביו או הלך להתגורר רחוק ממנו, אלא אדרבה היה גר בסמיכות לאביו, והמשכיל יבין].

ואל יתפלא האדם א"כ מדוע חינוך אבותינו עלה יפה אין פרץ ואין יוצאת וכו' ואילו בדורינו וכו'? הרבה סיבות לדבר ורק אחת העולה כאן שקשורה לעניין, והיא: אבותינו גם כשהיו צריכים להכות בנם, היו עושים זאת בשביל לחנך בנם בלבד!!

ולא ח"ו להשקיט כעסם כיצד בנם המרה פיהם ולא שמע אליהם וכו' וכבר אמרו חז"ל (נדרים כב.) 'יכל הכועס כל מיני גהינם שולטין בו' ב"מ, וא"כ כיצד ניתן לחנך בשעה זו?! ע"כ לא יחנך האדם מתוך כעס אלא רק לאחר ששקטה נפשו, ועצה לתועלת העניין היא, לומר לבנו בשעה שבה להכות בנו שאינו אלא משום חינוכו. וכבר שמעתי על מי שנעשה עצה זו, שפעם אירע והאם נתנה מכת חינוך לבנה בגיל השנתיים והוא סיפר לאחותו בגיל השלוש שאמא עשתה לו 'ה'דה' (בלשון הילדים). תיקנה אותו אחותו, אמא לו עשתה לד 'הדה' אלא 'חינוך'. והחכם עיניו בראשו.

התודה והברכה לידידינו הותיק רב הפעלים הרב שילה
יגאלי הי"ו מנכ"ל יד מהרי"ץ על עזרתו הרבה ובפרט על
נדבתו לחלוקת 'סדר תרומות ומעשרות', ברוך יהיה.

לרפואת אילנה בת יהודה,
לינוי בת אייל בתוך שאר
כל חולי עמו ישראל

מרבני הקהילה

הרה"ג דוד חרזי שליט"א
רב ק"ק 'תפארת הרש"ש'

'תכסיסי מלחמה נגד היצר'

פתרונות לשבת 'בא'
אחודה חידה! לא, ונלמד מפס' ויאמר
משה כן דברת וגו' (מדרש הגדול)
הזוכה בהגרלה: ה' נהרי'.
מי בתמונה? הרב משה גהסי זצ"ל.
הזוכה בהגרלה: מאיר עדן.

אזרחי ישראלי!
הוא הציל את ישראל מאיסור
נבואתו זמן גם שימח אותם
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

ייהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלדים דרך ארץ פלישתים (שמות יג, יז), רש"י
במקום אומר: כאשר יראו עם ישראל את מלחמת העמלקים והכנענים אם הלכו ישר היו
חוזרים לארץ מצרים, אלא שבחר להוציאם דרך המדבר.

ואומר בעל הח"ה: בכל אחת מהדרכים ישנה מעלה וחסרון, דרך פלישתים שהוא מקום ישוב
ואספקת מזון היתה קלה, ומאידיך גיטא החיסרון שבדרך זו שהיתה סכנת הטמיעה בין הפלישתים
שהרי אך עתה יצאו ממ"ט שערי טומאה ומי יערוב לכך שבלכתם דרך מקום טמא לא יושפעו
מתושבי המקום ויחזרו לטומאתם. ומעלה שבדרך השניה דרך המדבר השמים שטומאה לא היתה
מצויה שם, לעמת זאת אספקת מזון במדבר היא קשה ולעיתים בלתי אפשרית.
הקב"ה בחר דווקא דרך המדבר הטהור אשר שם קיימת בעיית חסרון המזון, ואכן בעיית חסרון
המזון נפתרה ע"י הורדת המן במדבר, לחם מן השמים בדרך נס וכל זאת למה כדי שלא יחזרו
שוב למדרגתם הנמוכה.

ומכאן תשובה לכל אלה שבאים לידי ניסיון הפרנסה. כאשר יש אנשים שמוכרים עצמם לעבודה
שהיא זרה לעם ישראל ותורתו. ומה אם לשישים ריבוא אפשר להוריד לחם מן השמים, על אחת
כמה וכמה שיוכל הקב"ה לתת לכל מי שישמור מצוותיו וחוקותיו ותורותיו, ובלבד שלא ילך אחר
ההבל.

מי בתמונה?

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

ועוד באותו ענין כתב הימנעשי למלך: 'קשים מזונותיו של האדם כקריעת ים סוף' (פסחים קיח) וכי היה קשה לפני הקב"ה לקרוע
את הים? והלא במאמר אחד יכול לברוא את העולם. וכן הדין במזונותיו של אדם, היפלא מה' דבר? אלא הצד השווה
שבקריעת ים סוף ומזונותיו של האדם הוא הכלל שעל האדם להשתדל עד היכן שיזדו מגעת. כמו שאמר חז"ל 'יכול ישב בטל?
ת"ל, וברכך בכל אשר תעשה'. כך היה בקריעת ים סוף שהקב"ה אמר לבני ישראל: 'דבר לבני ישראל ויסעו, עליהם לרדת עד
מקום שאפשר ללכת בדרך הטבע, ואז יבקע הים לפניהם. הוא הדין במזונותיו של האדם, קשים הם בתחילתם ואין אדם יודע
במה שנגזר. אולם הוא חייב לעשות את ההתחלה ואז תבוא אליו הברכה.
נסיים במעשה, ברוכל שנכנס לבית מדרשו של רבי ליב חיים משקובסקי בפולניה, אשר עסקו היה במכירת תשמישי קדושה.
מנהג סוחרים היה ללכת מעיר לעיר ומכפר לכפר כדי להציע מרכולתם לרבים. ואיפה שהיה בית הכנסת היו הולכים לשם מכיוון
ששם נמצאו הרבה קונים. אותו רוכל בהגיעו לבית הכנסת 'דסטאויך' פתח אמתחתו והוציא סידורים, תפילין, מזוזות, ועוד
תשמישי קדושה והניחם על השולחן.

ניגש אליו הרב דמתא זצ"ל אל השולחן ובמבטו נתקל בחבילה של ספרים חיצונים שהיו
מפורסמים כספרי מינות. הרב שהיה תקיף בדעתו ומהיר במעשיו, לא נתמהמה לרגע ומיהר
לקיים בעצמו מצוות 'ובערת הרע מקרבך', נטל בעצמו חבילת הספרים מעל השולחן והשליכם
אל תוך התנור הבוהר. אותו רוכל נטפל אל הרב ואמר לו: אדוני גרם לי הפסד מרובה בסך
שלוש מאות רובל מלבד מה שקיפח פרנסתי, כלום אוכל לפרנס בני ביתי מן הפרוטות הדלות
שאני מרוויח ממכירת מזוזה או חבילת ציציות? עיני נשואות בעיקר אל ספרים אלו
שמשמשים מקור לפרנסתי! זעק האיש. ענה לו הרב בלחישה: עבור הספרים הנשרפים ישלם
הרב מכיסו, אולם במה שנוגע לפרנסת בני ביתך אין אדם רשאי לעשות מסחר מספרי מינות
ועליו לחפש מקור פרנסה אחר לפרנסתו, והרב הבטיח שיעזור לו. מכיוון ששמע כך הודה לו
על טובו. אמר לו הרב שיגש אליו למחרת אחר תפילת שחרית.

למחרת הגיע אליו כמסוכם ביניהם. והנה בשורה בפי הרב ואמר, זה עתה ביקשתי מהשמש
שיזמין אל ביתי את הכומר ובעזרתו אני מקווה להשיג עבורך משרה הגונה. שאל הרוכל:
כיצד אוכל להיוושע ע"י הכומר? ענה לו הרב: פשוט הדבר, בשבוע שעבר סיפר לי הכומר
שהגוי שהיה מצלצל בבוקר בפעמוני הכנסייה שלו, הלך לעולמו, ואם עדיין לא נתמנה ממלא
מקום אבקשנו להטיב חסדו ולתת משרה זו על שכמך ותוכל להתפרנס בכבוד. נבהל האורח
ואמר: כלום חושב אדוני הרב בעת זקנותי אתמכר להיות סגן לכומר לע"ז?! א"ל הרב: הגע
בעצמך לצלצל כדי לעורר את הגויים משנתם ללכת לבית אידם אתה מהסס, והרי במכירת
ספרי מינות הללו לידי ישראל תעורר יהודים ללכת לעבוד עבודה זרה כלום רשאי יהודי
לעשות כדבר הזה?!

בימים קרים אלה יצאו
צוות הת"ת, המלמידים,
המזכיר וההנהלה
ל'ערב גיבוש חווייתי'
להתרענונות ולהחלפת
וצבירת כח
ב'חמי געשי'
עם סעודה זשניה
ובריאה להמשיך בתנופה
לקראת סיום מחצית
השנה הראשונה
ולהתחלת המחצית
השניה יהא רעוא מן
קדם מריה שמיא שירעוף
לכולם כח ללא מיצרים
לעשות רצונו יתברך

חולק לכל הורי הת"ת
'סדר תרומות ומעשרות'
כשיטת פסיקת תימן

לזשיק
תומר ישראל בן יעקב
ואודליה בת מנשה

ניתן להקדיש את העלון להצלחת,
לרפואת, לעילוי נשמת.
לפרטים במזכירות הת"ת: 03-9097022

מחידושי רבותינו

מהליכות אבותינו

זענותך תנחני'

שיינע (אוי"ח סי' נג ס"ד) שליח צבור צריך שיהיה הגון ואיזה הוא הגון וכו' ושיהיה עניו וכו'. (ושם סט"ז) מי שאינו שליח צבור קבוע, צריך לסרב מעט קודם שירד לפני התיבה, ולא יתיר מדאי, אלא פעם ראשונה מסרב וכשיאמרו לו פעם שניה, מכין עצמו כמי שרוצה לעמוד, ובפעם שלישית יעמד, עכ"ל.

וכך נהגו אבותינו בדקדוק פרטי ההלכה ולא עוד אלא היו מסמנים לשליח צבור לעלות עם האצבע הקטנה שביד ימין (הזרת). וטעם הדבר, להזכירו, שאף שמינהו לדבר גדול, יזכור להיות עניו כאצבע הזאת שהיא קטנה.

ויאמר ה' אל משה נטה ירך על הים וישבו המים על מצרים וגו' (יד. כו)

מה טעם ציווי זה למשה שישובו המים על ידו, והלא הם מעצמם ישובו? טעם ראשון – לפי שנקרע על ידי משה לפיכך יהיה על ידי משה.

דבר אחר – 'וישבו המים', לפי שאמרו חז"ל (שמות רבה פ"ד כ"ד ד"ב) ייסע משה: שבשעה שנקרע הים נעשה י"ב קרעים והיו ישראל עוברים בתוכו, והמצרים עוברים בתוך קרעים והיו המצרים כמעט נצולו, לפי שהים אמר כשם שעברו אלו כך יעברו אלו ולא הרחרחר אחר מדותיו של הקב"ה [שיכל לשאול למה הם זכאים לעבור הרי הם רשעים], לפיכך אמר הקב"ה למשה, נטה ירך על הים כדי שישובו המים על מצרים לטבוע אותם.

דבר אחר – למה על ידי משה לפי שאמרו חז"ל (ביצה ה:): 'כל דבר שבמנין צריך מנין אחר להתיירו', כמו מתן תורה שאמר להם לישראל: 'יקדשתם היום ומחר', ואחר כך אמר להם: 'לך אמור להם שובו לכם לאהלכם', [אהל זו אשה].

דבר אחר – למה 'וישובו המים'? לפי שבשעה שגער משה בים ונקרע ולא היה יכול לחזור בשעתו והיה הולך לאט וכמעט היו המצרים נצולים, והיה הים כמו החולה שאין חוזר לבריאותו בשעתו.

דבר אחר – למה לא רצה הים ליקרע למשה, אבל לרבי פנחס בן יאיר שהלך לפדות שבויים פגע ביה גינאי נהרא, אמר ליה חלוק לי מימך חלק לו מימיו, אם כן גדול רבי פנחס בן יאיר ממשה?

אלא אמרו חז"ל, שהקב"ה התנה עם מעשה בראשית שהיו כפופים ועמלים לבעלי תורה, וכשבאו משה וישראל לא קבלו את התורה, ולא עם הים בלבד התנה, אלא התנה עם השמש שתעמוד למשה ויהושע, והתנה עם האריות שלא יזיקו לדניאל, והתנה עם האש שלא תזיק לחנניה משאל ועזריה, וכל צדיק שיעמוד יביא שטרו בידו [שעמל בתורה הקדושה]. (יעצי הלבנו' למרה"ס נחשון (חנש) צצוק"ל)

צחצוחי לשון

אֲנָקְלוֹס – התרגום על התורה, מה שכיום אומרים אונקלוס.

בדרכיהם אתהלך...

צופה צדיק למרחוק, וה' ינקום כבודו (חלק א')

ביום ראשון לאחר שבת 'בהעלותך' לאחר תפילת שחרית והלימוד בבוקר הלך הרב סעדיה נחשון לביתו לאכול פת שחרית. בשעת הסעודה אמר לבני ביתו 'אני עוזב את העולם ביום שלישי'. נפחדו בני ביתו מדבריו, כי ידעו שצדיק הוא ואין דבריו לבטלה, ובכל זאת אמרו לו, אל תאמר כדברים האלו שמפחידים את כולם, ובפרט שראו בו שהוא בריא.

שאלו בנו ר' זכריה, אבא מה פשר דברים אלו? השיבו אביו, היום היו צריכים לבוא לקחתי לבית עולמי, אך נתנו לו עוד יומיים עד יום שלישי ואז אפטר מן העולם. כששמע זאת בנו ר' זכריה ביקש מאביו שיסביר לו ביתר ביאור מה כוונתו.

סיפר לו אביו, בלילה חלמתי חלום ואני נמצא בעיר 'אסדאי', אשר נמצאת במרחק מהלך יומיים מירצאבה' [מקום בו התגורר הרב סעדיה]. שאל ר' זכריה את אביו, למה בעיר הזו? השיבו אביו, 'אסדה' גימטריא 'סוד'. המשיך אביו הרב סעדיה לספר, בחלום נכנסתי לאיזה ארמון, לאחר כניסתי לארמון סגרו עלי את השערים ואמרו שאיני יכול לצאת מכאן יותר. התחננתי לפניהם שיניחו לי ויתנו זמן לפחות עד יום שלישי, להכין עצמי. בקשתי התקבלה בפניהם ושחררו אותי.

למחרת ביום שני אמר הרב סעדיה לבנו ר' זכריה, לך והבא לי כבש לשחיטה. לאחר שהביאו לו, קם ושחטו ופשט את עורו, וביתר את הכבש לאבריו והיה מסביר לבנו כל חלק שמו, ומהו החלב הכשר ומהו החלב האסור באכילה, וכן יתר הדברים הנצרכים לידיעה למי שצריך לשחוט.

בנו ר' זכריה שם לב שבאותו היום היה אביו מחייך וצוחק כל היום ועל כן שאלו מדוע הוא כך? השיבו אביו, ידוע מה שאומרים חז"ל הנפטר מתוך שחוק סימן יפה לו. התפלא ר' זכריה ואמר בינו לבין עצמו, איך יכול להיות כדבר הזה והרי אבי בריא ככל האדם!?

לקראת הערב הלך הרב סעדיה ובנו ר' זכריה לבית הכנסת, להתפלל תפילת מנחה וערבית ושיעור אחרי תפילת ערבית כמקובל שהרב סעדיה קורא ומסביר לאחר הלימוד, ולאחר מכן חזרו לביתם לסעודת הערב. בנו ר' זכריה שהיה עייף מעמל היום הלך לישון. באמצע הלילה העירו אביו הרב סעדיה ואמר לו, קום תראה מחוזה מדהים. קם ר' זכריה. קירבו אביו לחלון שבצד שמאל ופתחו ואמר לו, רואה אתה את הרשעים כיצד מענים אותם בגיהנם. השיבו בנו, איני רואה שום דבר. לקחו אביו לחלון הימני ופתחו ואמר לו, רואה אתה כיצד צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם? השיבו בנו, לא, ומשכך חזר לישון...

המשך בל"ג
בשבע הבא
בעה"ת...

ברכת 'תנוחמו מן השמים', לידידנו הנכבד ר' אריאל כוכבי הי"ו בפטירת אביו ע"ה, בתוד אבלי ציון וירושלים

לעילוי נשמת חיים בן יחיא נהרי ז"ל, שלום בן ניסים ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו ז"ל, יפה בת יחיא נהרי ע"ה,

תפארת בנים

בס"ד סיימו כיתה ב' שלוש פרשיות יתרו, משפטים, תרומה וע"כ עשו שמחה לרגל סיומם. יהא רעוא שיזכרו את כל התורה ע"פ ישר והפוך, אכ"ר.

במבצע תפילה בקול רם שהתקיים בכיתה ב' הצטיינו שני תלמידים ה"ה ינון דמרי, ואלעזר שמחי נ"י אשר ע"כ קיבלו סידור מיוחד כאות הערכה על לימודם

הונטנו מוצאי המבצע
אשר יסם זקלס שמו ברין הוא!!

תלמידי כיתה ו' עשו סעודה לרגל סיום משניות מסכת 'חגיגה' יה"ר שיזכו לגמור את כל ששה סדרים מהחל עד גמירא

ילדי הגנים

מתכוונים למעמד הכנסת ספר תורה פרטים בקרוב...

חכמי תימן

הרב יחיא בן שלום הכהן זצ"ל חסיד ועניו, אוהב ללמוד וללמד בחשק ורצון, כיהן בדיינות למעלה משלושים שנה, נוסף על שלמותו במקרא במשנה ובתלמוד, קבע תלמוד הנסתר. בברכותיו ותפילותיו דקדק עפ"י כוונות האר"י ז"ל. חזן ראשי בבהכ"נ כסאר והקהל ממנו ראו והתנהגו בכבוד ובמורא ואהבת ה'. וכאב את בן ניהלם ונטע בלבם האהבה ואחווה. בקיאות שלימה היתה לו במלא וחסר עפ"י סימני המסרה. ליקרת מעלת חכמתו כשהיה יוצא מביה"כ כל נכבדי קהילתו מלויים אותו עד פתח ביתו. חיבר חידושים על התורה ושוי"ת ופסקי דינים יחיי שלום.

נפטר ז' אדר ב' ה'תרכ"ז

קילוס הבורא יתברך

זכו בהגרלות המבצע התלמיד היקר אור שלום נ"י יהודה יצאי זוזמן נ"י יה"ר שיזכו לקלס לבורא לעד ולעולמי עד

בסייעתא דשמיא!!!

תחל סדרת הרצאות 'חנוך לנער על פי דרכי' עם מנהל הת"ת הרב אליהו נהרי שליט"א הרצאה ראשונה ביום שלישי כ"ב שבט בשעה 20:30 במתחם הת"ת ויהי נעם ה' עלינו וגו' ניתן לשאול שאלות במהלך ההרצאה *מיועד להורי הת"ת בלבד!

התודה...

לידידנו היקר והותיק הרב ברק צערי הי"ד על עזרתו הרבה, לדאוג לצרכי הת"ת מול גורמי העירייה ומשקיע זמן וכוחות נפש רבים. יבורך מפי עליון ויראה ערכה והצלחה בעמלו ובעל אשר יפנה יצליח

הברכה...

והשפע ממקור ברכה עליונה בכל הברכות האמורות בתורה לעמלי מערכת העלון הרה"ג דוד חרוזי שליט"א רבני הת"ת שליט"א

הערות, הארות ותשובות לחידות ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009 או במייל: Nahari@enativ.com